

Kuidas toimida? - Portugal

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [pt](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

SISUKORD

- 1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?
- 2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?
- 3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?
- 4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?
- 5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?
- 6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?
- 7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?
- 8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?
- 9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?
- 10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?
- 11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?
- 12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?
- 13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vastus sellele küsimusele sõltub konkreetsest juhtumist.

Kuna kõiki probleeme, mis võivad esile kerkida, ei ole võimalik ette näha, peaksite te küsima nõu valdkonna spetsialistilt.

Kui teil puuduvad selleks rahalised vahendid, võite te taotleda õigusabi (vt teabeleht „Õigusabi”).

Vaidluste alternatiivse lahendamise meetodite kasutamine võib olla põhjendatud sõltuvalt asja konkreetsetest üksikasjadest (vt vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlev teabeleht).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Period, mille jooksul te võite pöörduda kohtu poole konkreetse vaidluse lahendamiseks, on erinev sõltuvalt konkreetsest olukorrast.

Seda aspekti peaksite te samuti täpsustama õigusvaldkonna spetsialisti abiga, nagu on soovitatud eelmisele küsimusele antud vastuses.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Ilma et see mõjutaks ühenduse õigusaktides ja muudes rahvusvahelistes lepingutes sätestatud eeskirjade kohaldamist, on Portugali kohtutel rahvusvaheline pädevus järgmistel juhtudel:

- a) kui hagiavalduse saab esitada Portugali kohtule kooskõlas Portugali õigusaktides sätestatud eeskirjadega, mis käsitlevad Portugali kohtute territoriaalset pädevust;
- b) kui asjaolu, mis oli hagiavalduse esitamise põhjuseks, või hagiga seotud mis tahes asjaolu avaldus Portugali territooriumil;
- c) kui õigust, millele soovitakse tugineda, on võimalik jõustada ainult Portugali territooriumil esitatud hagi abil või kui hageja jaoks on keeruline esitada hagiavaldus välisriigis, sest vaidluse eseme ja Portugali õigussüsteemi vahel on oluline seos (isiklik või asjaõiguslik).

Portugali kohtutel on ainupädevus järgmistel juhtudel:

- a) seoses õigusega Portugali territooriumil asuvale kinnisvarale ja Portugali territooriumil asuva vara rentimisega seotud küsimustes. Kui vara rendileping on sõlmitud ajutiseks erakasutuseks maksimaalselt kuueks järjestikuseks kuuks, on siiski pädevad ka kostja elukohaliikmesriigi kohtud, tingimusel et rentnik on füüsiline isik ning et rendileandja ja rentnik on sama liikmesriigi residendid;
- b) seoses äriühingute või mis tahes muude selliste juriidiliste isikute moodustamist või nende tegevuse lõpetamist käsitlevate otsuse kehtivusega, kelle registrijärgne asukoht on Portugalis, ning seoses nende üksuste organite tehtud otsuste kehtivusega. Sellise registrijärgse asukoha kindlaksmääramiseks kohaldab Portugali kohus rahvusvahelise eraõiguse sätteid;
- c) seoses Portugalis peetavatesse avalikesse registritesse tehtud kannete kehtivusega;
- d) seoses Portugali territooriumil asuva vara sundvõõrandamisega;
- e) seoses Portugali residentide või Portugali territooriumil registrijärgset asukohta omavate juriidiliste isikute või äriühingute maksejõuetust või restruktureerimist käsitlevate küsimustega.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vara asukoht

Selliste asjade korral, mis käsitlevad asjaõigust või vara kasutamise seotud isiklike õigusi, ühisomandis oleva vara jagamist, väljatõstmist, eelisostuõigust ja sundtäitmist, ning selliste juhtumite korral, mis hõlmavad hüpoteekide suurendamist, asendamist, vähendamist või vara hüpoteegi alt vabastamist, tuleks pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas asjaomane vara asub.

Laevadele või õhusõidukitele seatud hüpoteekide suurendamise, asendamise, vähendamise või vara hüpoteegi alt vabastamisega seotud asjadega tuleks siiski pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas on asjaomane vara registreeritud. Kui hüpoteegiga on kaetud erinevates kohtupiirkondades registreeritud vallasvara, võib hageja valida, millises kohtupiirkonnas asuva kohtu poole ta pöördub.

Kui hagi on seotud varakogumiga (samale isikule kuuluva ja samaks otstarbeks mõeldud vallasvara kogumiga) või kinnis- ja vallasvaraga või erinevates kohtupiirkondades asuva varaga, menetleb hagiavaldust see kohus, kelle tööpiirkonnas asub kõige väärtuslikum vara. See määratakse kindlaks vara maksustatava väärtuse alusel. Kui hagi esemeks olev ehitis asub mitme kohtupiirkonna territooriumil, võib hagiavalduse esitada ükskõik millises neist piirkondadest.

Pädevus kohustuse täitmise küsimuste korral

Hagi, mille eesmärk on nõuda kohustuse täitmist, hüvitist kohustuse täitmata jätmise või nõuetele mittevastava täitmise eest või lepingu lõpetamist selle täitmata jätmise tõttu, tuleb esitada kostja elu- või asukohajärgsele kohtule. Võlausaldaja võib otsustada valida selle kohtu, kelle tööpiirkonnas kohustus oleks tulnud täita, kui kostja on juriidiline isik või kui võlausaldaja elu- või asukoht on Lissaboni või Porto linnapiirkonnas ning kostja elu- või asukoht asub samuti samas linnapiirkonnas.

Kui hagi eesmärk on võtta isik tsiviilvastutusele lepinguvälise kahju või ohu tekitamise eest, on pädev sündmuse toimumise asukoha järgne kohus.

Lahutus ja lahuselu

Lahutuse, lahuselu ja vara jagamisega seotud asjades on pädev hageja elukohajärgne kohus.

Tasude maksmisega seotud hagid

Kui hagi käsitleb kohtukulude või tehniliste esindajate tasude maksmist ja kliendile tehtud ettemaksete tagasinõudmist, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas teenust osutati, ning kaks kohtuasja tuleb omavahel liita.

Kui hagi esitati apellatsioonikohtule või ülemkohtule, menetleb tasude maksmist käsitlevat hagi siiski võlgniku elu- või asukohajärgne piirkonnakohus.

Üldavarii kahjude kindlaksmääramine ja nende kahjusummade jaotamine

See kohus, kelle tööpiirkonnas asub sadam, kuhu last lossiti või pidi lossitama laevalt, mis on kandnud rasket kahju, on pädev määrama kindlaks ja jaotama selle kahjuga seotud kulud.

Laevade kokkupõrkega kaasnenud kahju

Hagiavalduse seoses kahjuga, mis tuleneb laevade kokkupõrkest, võib esitada õnnetuse toimumise asukoha järgsesse kohtusse, teisele laevale otsa sõitnud laeva omaniku elu- või asukohajärgsesse kohtusse, laeva registreerimiskoha järgsesse kohtusse, laeva leidmiskoha järgsesse kohtusse või sellise sadama asukoha järgsesse kohtusse, kuhu kahjustatud laev esimesena sisenes.

Laevade päästmise või abistamisega seotud kulud

Laevade päästmise või abistamisega seotud kulude sissenõudmiseks võib pöörduda selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas sündmus aset leidis, kelle tööpiirkonnas asub päästetud esemete omaniku elu- või asukoht või kelle tööpiirkonnas päästetud laev on registreeritud või leitud.

Hagiavaldus, millega soovitakse tasuta või tasu eest soetatud laeva tunnistamist privileegidevabaks, tuleb esitada selle sadama asukohajärgsesse kohtusse, kus laev seisab ankrus soetamise hetkel.

Hagi tagamise abinõudega seotud menetlused ja ettevalmistavad meetmed

Hagi tagamise abinõudega seotud menetluste ja enne hagiavalduse esitamist võetavate meetmetega seoses tuleb meeles pidada järgmist:

- a) kauba arestimist valduse ülevõtmisega või hoiulevõtmist võib nõuda kas selles kohtus, kellele tuleb esitada hagiavaldus põhikohtuasjas, või selles kohtus, kelle tööpiirkonnas see kaup asub, või kui kaup asub mitmes kohtupiirkonnas, võib pöörduda mis tahes sellises piirkonnas asuva kohtu poole;
- b) kui soovitakse taotleda uute töödega seotud keeldu, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas töö kavatakse teha;
- c) muude hagi tagamise abinõudega seotud menetluste puhul on pädev see kohus, kellele tuleb esitada hagiavaldus põhikohtuasjas;
- d) ettevalmistavate meetmete võtmist tõendite esitamiseks tuleb taotleda selles kohtus, kelle tööpiirkonnas neid meetmeid kavatakse rakendada.

Eespool osutatud toimingute ja meetmetega seotud toimik lisatakse põhikohtuasja toimikule, nii et vajaduse korral on see võimalik edastada sellele kohtule, kellele esitatakse hagiavaldus.

Teadete kättetoimetamist tuleb taotleda teavitatava isiku elu- või asukohajärgselt kohtult.

Üldeeskirjad

Territoriaalset pädevust käsitlevates Portugali tsiviilkohtumenetluse alastes õigusnormides sisaldub üldine põhimõte, et kõiki asju, mis ei ole määratud konkreetselt mõne kohtu pädevusse, menetleb kostja elukohajärgne kohus.

Kui kostjal puudub alaline elukoht või kindlaksmääratud viibimiskoht või kui kostja asukoht on teadmata, esitatakse hagiavaldus hageja elukohajärgsesse kohtusse. Kui taotletakse kas ajutist või alalist haldusõigust seoses teadmata kadunud kostja varadega, tuleb avaldus esitada siiski sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asus kostja viimane elukoht Portugalis.

Kui kostja elukoht on välisriigis, menetleb asja kostja viibimiskohajärgne kohus. Kui tema viibimiskoht ei asu Portugali territooriumil, menetleb asja hageja elu- või asukohajärgne kohus, ning kui see elu- või asukoht on välisriigis, on pädev Lissaboni kohus.

Juriidiliste isikute ja äriühingutega seotud üldeeskirjad

Kui kostja on riik, määratakse kohtualluvus kindlaks mitte kostja asukoha, vaid hageja elu- või asukoha alusel.

Kui kostja on muu juriidiline isik või äriühing, menetleb asja see kohus, kelle tööpiirkonnas asub kostja registrijärgne peakontor või filiaali, agentuuri, tütarettevõtja või delegatsiooni peamine tegevuskoht sõltuvalt sellest, kas hagiavaldus on esitatud emaettevõtja või ühe nimetatud üksuse vastu. Välisriigi juriidilise isiku vastu või sellise äriühingu vastu, kellel on Portugalis filiaal, agentuur, tütarettevõtja või delegatsioon, võib hagiavalduse esitada ka selle üksuse asukohajärgsele kohtule, kuigi kohtukutse väljastamist taotletakse peakontorile.

Mitu kostjat ja kattuvad hagiavaldused

Kui samas asjas on kostjaid rohkem kui üks, tuleb nad kõik ära kuulata selles kohtus, kelle tööpiirkonnas elab või asub kõige rohkem kostjaid. Kui eri tööpiirkondades asub või elab võrdne arv kostjaid, võib hageja otsustada, millise piirkonna kohus asja menetlema hakkab.

Kui hageja liidab hagiavaldused, mida muidu tuleks menetleda erineva territoriaalse pädevusega kohtutes, võib ta valida nende kohtute hulgast mis tahes kohtu, kellele hagiavaldus esitada. Seda ei saa teha juhul, kui ühe hagiavalduse hindamise pädevus sõltub teatavast seosest, mille alusel on ühel kohtul omal algatusel õigus kindlaks teha, kas tal on pädevus või mitte. Sel juhul tuleb hagiavaldus esitada sellele kohtule.

Kui hageja liidab hagiavaldused, mille vahel valitseb sõltuvuslik või vastastikku täiendav seos, tuleb hagiavaldus esitada kohtule, kes on pädev menetlema põhikohtuasjas esitatud hagiavaldust.

Täitmisele pööramist käsitlevad kohtualluvuse üldeeskirjad

Kui välja arvata muude sätetega hõlmatud erijuhud, on täitmisele pööramiseks pädev kohus võlgniku elu- või asukohajärgne kohus, ent võlausaldaja võib valida selle kohtu, kelle tööpiirkonnas kohustus tuleb täita, kui võlgnik on juriidiline isik või kui võlausaldaja elu- või asukoht on Lissaboni või Porto linnapiirkonnas ning võlgniku elu- või asukoht on samas linnapiirkonnas.

Kui täitmisele pööramine hõlmab teatava eseme üleandmist või reaaltagatisega võla sissenõudmist, on pädev vastavalt kas see kohus, kelle tööpiirkonnas ese asub, või see kohus, kelle tööpiirkonnas asuvad tagatiseks antud esemed.

Kui täitmisele pööramist käsitlev hagiavaldus tuleb esitada võlgniku elu- või asukohajärgsele kohtule, kuid tal ei ole Portugalis elukohta, vaid ta omab seal vara, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas vara asub.

Kui tegemist on kattuva täitmisele pööramisega, mida menetlevad erineva territoriaalse pädevusega kohtud, on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Kohtuotsusel põhinev täitmisele pööramine

Portugali kohtu tehtud otsuse täitmisele pööramisel esitatakse täitmisavaldus selle asja menetlemise ajal, millega seoses see otsus väljastati, ning täitmisele pööramine registreeritakse kohturegistris ja seda menetletakse eraldi, välja arvatud juhul, kui asjaga seoses on esitatud apellatsioon – sel juhul antakse täitmisavalduse menetlemine üle.

Kui kooskõlas kohtukorraldust käsitlevate õigusnormidega on täitmisele pööramiseks pädev spetsialiseerunud täitmisosakond, tuleb sellele osakonnale viivitamatult edastada kohtuotsuse koopia, täitmisele pööramise aluseks olev avaldus ja sellele lisatud dokumendid.

Kui otsuse tegid vahekohtunikud Portugalis toimetatud vahekohtumenetluse käigus, on otsust pädev täitmisele pöörama see piirkonnakohus, kelle tööpiirkonnas vahekohtumenetlus toimus.

Kohtuotsuse täitmisele pööramine kõrgemate kohtute poolt

Kui hagiavaldus on esitatud apellatsioonikohtule või ülemkohtule, on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Välisriigi kohtuotsusel põhinev täitmisele pööramine

Välisriigi kohtuotsuse täitmisele pööramiseks on pädev võlgniku elu- või asukohajärgne kohus.

Kohtu pädevus seoses kaasnevate asjadega

Kohus, kes on pädev menetlema põhikohtuasjas esitatud hagi, on ka pädev menetlema küsimusi, mis selle asja raames esile kerkivad ning millele kostja tõstatab enda kaitseks.

Pädevus vastuhagiga seotud küsimustes

Hagi menetlema valitud kohus on pädev menetlema ka vastuhagiga tõstatatud küsimusi, tingimusel et see kohus on pädev neid küsimusi menetlema lähtuvalt riiklikust kohtualluvusest, asja sisust ja kohtu hierarhiast. Kui kohtul selline pädevus puudub, siis lõpetatakse menetlus selle isiku suhtes, kelle vastu vastuhagi esitati.

Eraõiguslikud kokkulepped ja kohtualluvuse kindlaksmääramine

Pooled võivad leppida omavahel kokku, milline kohus on pädev menetlema konkreetset vaidlust või konkreetseid vaidlusi, mis võivad tuleneda konkreetsest õigussuhtest, kui vaidlustatud õigussuhe on seotud rohkem kui ühe õigussüsteemiga. Kohtualluvuse kokkulepe võib hõlmata ainupädevuse andmist Portugali kohtutele või pelgalt alternatiivse kohtualluvuse kindlaksmääramist (kui see on võimalik), eeldusel et kahtluse korral on see kohtualluvus erandlik.

Kohtualluvuse kokkulepe on kehtiv ainult juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) kokkulepe on seotud olemasolevaid õigusi käsitleva vaidlusega;
- b) valitud kohus tunnistab sellist kohtualluvuse kokkulepet;
- c) kohtualluvuse kokkulepe on põhjendatud ühe või mõlema poole olulise huviga, tingimusel et sellega ei kaasne teisele poolele tõsisid raskusi;
- d) kokkulepe ei hõlma küsimusi, mis kuuluvad Portugali kohtute ainupädevusse;
- e) kohtu valik tuleneb kokkulepeest, mis on kirjalik või kinnitatud kirjalikult ning milles on sõnaselgelt ära märgitud pädev kohus.

Leitakse, et kirjaliku kokkuleppega on tegemist siis, kui see on koostatud poolte allkirjastatud dokumendina või kui see tuleneb kirjavahetusest, teleksitest, telegrammidest või muudest suhtlusdokumentidest, mis kujutavad endast kirjalikku tõendit, olenemata sellest, kas need dokumendid sisaldavad otseselt kokkulepet või klauslit viitega muule kokkulepet sisaldavale dokumendile.

Ohus olevate laste ja noorte kaitse

Alaealistega seotud pädevuse küsimuses tuleb märkida, et laste õiguste ja lastekaitse edendamise meetmete rakendamine on selle lastekaitsekomisjoni või kohtu ülesanne, kelle tööpiirkonnas laps või noor elab sel ajal, mil saadakse teade valitseva olukorra kohta või esitatakse hagiavaldus.

Kui lapse või noore elukoht ei ole teada või seda ei ole võimalik kindlaks teha, on pädev see lastekaitsekomisjon või kohus, kelle tööpiirkonnast lapse või noore võib leida.

Ilma et see mõjutaks eespool kirjeldatud, võtab lapse asukohajärgne lastekaitsekomisjon või kohus meetmed, mida peetakse vajalikuks lapse viivitamatuks kaitsmiseks.

Kui pärast meetmete kohaldamist muudab laps või noor elukohta pikemaks ajaks kui kolm kuud, saadetakse asi menetlemiseks uue elukoha järgsele lastekaitsekomisjonile või kohtule.

Kui see eespool kirjeldatud tingimus välja arvata, ei oma pärast menetluse alustamist asjaoludes ilmnevad muud muutused tähtsust.

Ilma et see mõjutaks territoriaalset pädevust käsitlevate eeskirjade kohaldamist, leitakse, et kui oht ähvardab samaaegselt rohkem kui ühte last või noort, võidakse esitada üks hagi. Kui on algatatud eraldi menetlused, võidakse need kõik liita esimesena alustatud menetlusega, kui see on põhjendatud tulenevalt peresuhetest või konkreetsest riskiolukorrast.

Kui seoses sama lapse või noorega on üksteise järel võetud kaitsemeetmed, hariduslikud eestkostemeetmed või alaealisega seotud heaolu tagamise meetmed, tuleb üksikasjad lisada asja toimikusse, et esimesena alustatud menetlust toimetav kohtunik saaks neid kaaluda.

Kasvatamisega seotud eestkostemeetmed

Asjaolusid ja kasvatusega seotud eestkostemeetmete kohaldamise vajadust peab hindama see kohus, kelle tööpiirkonnas alaealine menetluse algatamise ajal elas. Kui alaealise elukoht ei ole teada, on pädev vanemlikku vastutust kandva isiku elukohajärgne kohus. Kui vanemlikku vastutust kandvatel isikutel on erinev elukoht, on pädev selle eestkostja elukohajärgne kohus, kellele on antud alaealise hooldusõigus, või ühise hooldusõiguse korral selle isiku elukohajärgne kohus, kelle juures alaealine elab. Muudel juhtudel on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas hooldusõigust rakendatakse, või kui see ei ole kindlaks määratud, siis see kohus, kelle tööpiirkonnas laps viibib.

Muutused, mis leiavad aset pärast menetluse algatamist, ei oma tähtsust.

Kiireloomulisi meetmeid on pädevad võtma need kohtud, kelle tööpiirkonnas hooldusõigust rakendatakse või kelle tööpiirkonnas alaealine viibib.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Palun tutvuge kohtusüsteeme ja kohtualluvust käsitlevate teabelehtedega.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Sellistes kohtuasjades, kus advokaadi kasutamine ei ole kohustuslik, võivad menetlusosalised esindada end ise või kasutada advokaadi praktikandi (*advogado estagiário*) või õigusnõustaja (*solicitador*) abi.

Advokaadi kasutamine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

- asjades, mis kuuluvad selliste kohtute pädevusse, kellele on seoses menetletavate hagidega kehtestatud piirväärtused, ning mille puhul on lubatud esitada tavakorras apellatsioon;
- asjades, mille puhul on olenemata nõude summast alati lubatud esitada apellatsioon;
- kõrgematele kohtutele menetlemiseks esitatud apellatsioonide ja kohtuasjade korral.

Isegi kui pool peab kasutama advokaadi abi, võib advokaadi praktikant, õigusnõustaja või menetlusosaline ise esitada avaldusi, milles ei käsitleta õigusküsimusi.

Kohtuasjades, kus advokaadi määramine ei ole kohustuslik ja pooled ei ole määranud õigusesindajat, küsitleb tunnistajaid kohtunik, kes kohandab menetlust nii, et see oleks konkreetseid asjaolusid arvesse võttes sobilik.

Menetlusosalised peavad kasutama advokaadi, advokaadi praktikandi või õigusnõustaja abi sellise täitemenetluste korral, mille hagi summa on suurem esimese astme kohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, ning nad peavad kasutama advokaadi abi selliste menetluste korral, mille hagi summa on suurem apellatsioonikohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, või selliste menetluste korral, mille hagi summa on selle summaga võrdne või sellest väiksem, kuid suurem esimese astme kohtus menetletavatele hagidele kehtestatud piirväärtusest, kui tegemist on menetlusega, mille korraldamisel järgitakse deklaratiivse menetluse tingimusi.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasjades, kus õigusesindaja kasutamine ei ole kohustuslik ja kus poolel puudub vahendaja, võib eespool nimetatud menetlusdokumendid esitada kohtule ühel järgmisel viisil:

- toimetada need kohtu kantseleisse; dokumendid kehtivad alates nende kättetoimetamisest;
- esitada need tähtkirjaga; dokumendid kehtivad alates kuupäevast, mil need edastati tähtkirjaga;
- edastada faksi või e-kirja teel; dokumendid kehtivad alates nende saatmise kuupäevast.

Vt ka teabeleht „Automaatne töötlemine”.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kõik kohtudokumendid peavad olema portugali keeles.

Kui välisriigi kodanik, kes ei oska portugali keelt, peab andma ütlusi Portugali kohtus, määratakse talle vajaduse korral tõlk, et hõlbustada vande all ütluste andmist.

Kui dokumendid on koostatud võõrkeeles ja need dokumendid tuleb tõlkida, näeb kohus omal algatusel või ühe poole taotlusel ette, et need dokumendid esitav isik peab neile dokumentidele lisama ka nende tõlke.

Magistraadikohtule võib hagiavalduse esitada suuliselt. Kõik muud kohtumenetlused tuleb algatada kirjalikult.

Menetlusosalistelt nõutavad kirjalikud menetlusdokumendid esitatakse kohtule elektrooniliselt portaali CITIUS kaudu veebisaidi <http://citus.tribunaisnet.mj.pt/> vahendusel vastavalt selles portaalil esitatud menetlustele ja juhiste ning dokumendid kehtivad alates nende saatmise kuupäevast.

Pool, kes esitab tõendid sel viisil, peab esitama hagiavalduse ja sellele lisatud mis tahes dokumendid elektrooniliselt ning ta ei pea saatma originaaldokumente, välja arvatud juhul, kui kohus otsustab menetlust käsitlevate õigusaktide alusel teisiti.

Kui kohtuasjas ei ole õigusesindaja kasutamine kohustuslik ja menetlusosalisel ei ole vahendajat, siis tutvuge palun eelmisele küsimusele antud vastusega.

Maksekäsumenetluse kohta leiate teavet asjaomaselt teabelehel.

Vt ka teabeleht „Automaatne töötlemine“.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vormid on olemas kohtumääruse saamise avalduse ja täitemenetluse jaoks ning samuti hagiavalduse esitamiseks magistraadikohtule juhul, kui hageja on otsustanud esitada hagiavalduse kirjalikult.

Palun tutvuge käesoleval veebisaidil maksekäsumenetlust, kohtuotsuste jõustamist ja vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlevate teabelehtedega.

Hagi, millega taotletakse deklaratiivset otsust, esitatakse kohtule menetluse algatamise avaldusena, milles hageja peab esitama järgmised andmed:

- määrama kindlaks kohtu ja osakonna, kellele hagiavaldus esitatakse, ning märkima pooled, esitades nende nimed, elukoha või registrijärgse asukoha ning vajaduse korral isikukoodi ja maksukohustuslasena registreerimise numbrid, ametid ja töökohad;
- esitama nende õigusesindaja juriidilise aadressi;
- märkima kohtuasja liigi;
- esitama olulised asjaolud, mille tõttu hagi esitatakse, ning õiguslikud põhjused, mis on hagi aluseks;
- sõnastama taotluse sisu;
- näitama ära nõude summa;
- määrama kohtukutse väljastamise eest vastutava täitevametniku või kohtukutse kättetoimetamise eest vastutava õigusesindaja.

Hagiavalduse lõpus peab hageja esitama tunnistajate nimekirja ja muud tõendid, mille kogumist ta taotleb.

Hagiavaldusele tuleb lisada tõend selle kohta, et nõutavad kohtukulud on eelnevalt tasutud või et isikul on õigus saada õigusabi, mistõttu ta ei pea kohtukulusid tasuma.

Kohtu kantselei ei võta menetluse algatamise avaldust vastu ning esitab hagiavalduse tagasilükkamise põhjused, kui esineb mõni allpool nimetatud puudus:

- hagiavaldusele ei ole märgitud aadressi või see on adresseeritud mõnele muule kohtule või sama kohtu osakonnale või ametiasutusele;
- hagiavalduses ei ole märgitud pooli ega esitatud nõutavaid üksikasju nende isikute kindlakstegemiseks (nimed, elukohad või registrijärgsed asukohad ning võimaluse korral isikukoodid ja maksukohustuslasena registreerimise numbrid, töökohad ja ametid);
- hagiavalduses ei ole esitatud õigusesindaja juriidilist aadressi;
- hagiavalduses ei ole kindlaks määratud kohtuasja liiki;
- hagiavaldusest on välja jäetud nõude summa;
- puudub tõend selle kohta, et eelnevalt on tasutud nõutavad riigilõivud või et isikule on antud õigusabi, välja arvatud juhul, kui õigusaktides sätestatud juhtudel tuleb kohtukutse väljastada kiiresti;
- hagiavaldus ei ole allkirjastatud;
- hagiavaldus ei ole koostatud portugali keeles;
- kasutatud paber ei vasta regulatiivsetele nõuetele.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kohtumenetluse kulud hõlmavad riigilõive ja kohtukulud.

Riigilõivud

Riigilõiv on summa, mille kõik pooled peavad tasuma ning see määratakse kindlaks lähtuvalt hagi summast ja kohtuasja keerukusest [kohtumenetluse kulusid käsitleva määruse](#) alusel.

Riigilõivu peab tasuma üksnes see pool, kes algatab menetluse kas hageja või kostjana, võlausaldaja või võlgnikuna või apellandi või vastustajana vastavalt kohtumenetluse kulusid käsitlevale määrusele.

Riigilõiv tuleb maksta enne sellise menetlusdokumendi esitamist, mille eest lõivu maksmist nõutakse (menetluse algatamise avaldus, vastuväide jne), välja arvatud juhul, kui menetlusosaline on vabastatud selle lõivu maksmisest või konkreetse kohtuasjaga seoses ei tule riigilõivu maksta või kui menetlusosaline on vabastatud riigilõivu eelnevast maksmisest.

Vastuhagi või menetluse astumise avalduse esitamisel tuleb tasuda täiendav riigilõiv ainult siis, kui vastuhagi esitaja esitab hageja esitatud hagiavaldusest olulisel määral erineva avalduse.

Leitakse, et hagiavaldus ei ole olulisel määral erinev, kui menetlusosaline soovib enda huvides saavutada samasugust õigusmõju nagu hageja või kui menetlusosaline soovib saada vaid hüvitist.

Kui erinevad menetlusosalised esitavad ühise hagiavalduse, siis peab riigilõivu maksuma see menetlusosaline, kes on märgitud menetluse algatamise avaldusel, vastuhagil või avaldusel esimesena, ilma et see mõjutaks tema õigust see kaashagejateltsisse nõuda.

Kui erinevad pooled esitavad rohkem kui ühe ühishagi, vastutab iga hageja, vastuhagi esitaja, võlausaldaja või avalduse esitaja vastava riigilõivu maksmise eest, kusjuures lõivu suurus on kindlaks määratud kohtumenetluse kulusid käsitlevas määruses.

Kui hagiavalduse esitab äriühing, kes on eelmisel aastal esitanud hagiavaldusi ja algatanud menetlusi või täitemenetlusi 200 või enamal korral mis tahes kohtus, määratakse riigilõivu summa kindlaks vastavalt kohtumenetluse kulusid käsitlevale määrusele.

Riigilõivu maksmise korralduse tegemise seisukohast peetakse hagnosisid ja hagi tagamise abinõudega seotud menetlusi eriti keeruliseks, kui need menetlused:

- a) hõlmavad väga mahukaid hagiavaldusi või nõudeid;
- b) on seotud väga spetsiifilise õigusküsimusega või väga tehnilise küsimusega või kui nendega kaasneb väga erinevaid valdkondi käsitlevate õigusküsimuste kombineeritud analüüs;
- c) hõlmavad väga paljude tunnistajate ärakuulamist, keeruliste tõendite analüüsi või erinevate aeganõudvate toimingute tegemist tõendite hankimiseks.

Tavaliselt tuleb riigilõivu esimene osa või kogu riigilõiv maksta dokumentide esitamise kuupäevaks. Kui makse tehakse elektrooniliselt, tuleb selle makse tegemist tõendada elektroonilise kviitungiga, nagu on sätestatud õigusaktides. Kui makse tehakse mitteelektrooniliselt, peab hageja esitama selle kohta tõendi.

Teine osa riigilõivust tuleb tasuda kümne päeva jooksul alates kuupäevast, mil antakse teada viimasest kohtuistungist, ning hageja peab esitama tõendi sellise makse tegemise või sellise makse lõpliku tegemise kohta sama aja jooksul.

Kohtukulud

Kõik menetluse tulemusel tehtud kulutused on kohtukulud olenemata sellest, kas need kulud tulenesid menetlusosaliste esitatud taotlustest või kohtuniku ettekirjutustest.

Kui õiguskaitse kättesaadavust käsitlevates õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, peab iga pool kandma oma kulud ja menetluse käigus tekkinud kulud.

Kulud peab kandma see pool, kes taotles toimingute tegemist, või kui toiming on tehtud *ex officio*, siis see menetlusosaline, kes sellest toimingust kasu saab.

Menetlusosalise kulud

Menetlusosalise kulud kujutavad endast summat, mille iga menetlusosaline kulutas kohtuasja peale ning millega seoses on tal õigus saada hüvitist, kui kohus tegi otsuse teise poole kahjuks. Need kulud määratakse kindlaks kohtuotsuses.

Kohtuotsusega väljamõistetud kulude tasumisel tasutakse ka võitnud poole makstud riigilõivud liugskaala põhimõttest lähtuvalt, menetlusosalise poolt tegelikult kantud kulud, täitevametnikule makstud tasu ja tema kantud kulud ning õigusesindaja tasud ja kulud vastavalt üksikasjalikule kuluaruandele, nagu on sätestatud määruises.

Kui hageja oleks võinud kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise mehhanisme, kuid otsustas siiski kohtumenetluse kasuks, peab ta kandma oma kulud ise olenemata kohtumenetluse tulemusest, välja arvatud juhul, kui teine pool ei võimaldanud tal neid vaidluse alternatiivse lahendamise mehhanisme kasutada.

Mõne kohtuasja korral ei pea õigusaktide kohaselt kulusid tasuma. Samuti on kulude tasumisest vabastatud teatavad menetlusosalised.

Kuna riigilõivud kujutavad endast summat, mis tuleb maksta sellepärast, et menetlusosalised soovisid asja kohtus menetleda, võidakse nende maksmist nõuda põhimõtteliselt kõigilt menetlusse kaasatud isikutelt (hageja, kostja, võlausaldaja, võlgnik, apellant, vastustaja), sest seda lõivu tuleb maksta teenuse osutamise eest olenemata sellest, kas kohtuasi võideti või mitte. Võitnud poolel on õigus riigilõivu hüvitamisele vastavalt kulusid käsitlevatele eeskirjadele.

Kutsetasud

Kutsetasud määrab kindlaks kohus, kes peab võtma selleks arvesse osutatud teenuste olulisust, kohtuasja keerukust ja kiireloomulisust, loomingulisuse taset ametiülesannete täitmisel, saavutatud tulemusi, kulunud aega, täidetud kohustusi ja muid ametialaseid ülesandeid.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, te saate seda taotleda, eeldusel et te vastate õigusabi andmise tingimustele (vt teabeleht „Õigusabi”).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Vt vastused küsimustele nr 7 ja 8.

Kui kohus saab hagiavalduse, siis avaldust vastuvõttev kohtuametnik kontrollib, kas on täidetud formaalsed nõuded. Menetluse hilisemas etapis teeb üksikasjalikuma ja põhjalikuma kontrolli kohtunik.

Pooli teavitatakse alati sellistest otsustest.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Õigusaktide kohaselt ei pea kohtud esitama seda laadi teavet. Kuid portaali CITIUS (justiitsministeeriumi algatus eesmärgiga digitaliseerida kohtumenetlused) kaudu on õigusesindajatel nüüd võimalus tutvuda kohtuasjaga oma kontorist.

Kuna menetlusdokumendid esitatakse nüüd elektrooniliselt ja sisestatakse otse kohtute infotehnoloogiarakendustesse ning ka kohtunikud kasutavad samu rakendusi oma toimingute tegemisel, on advokaatidel, kohtunikel ja kohtuametnikel võimalik kasutada neid rakendusi ja portaali CITIUS, et tutvuda kohtutoimikute ja -dokumentidega.

Lisateave

[Apoio Judiciário – Protecção Jurídica](#) (õigusabi – õiguskaitse)

[Bases Jurídico-Documentais](#) (kohtudokumentide andmebaas)

[Câmara dos Solicitadores](#) (õigusnõustajate koda)

[Diário da República](#) (Portugali ametlik väljaanne)

[Direcção-Geral da Administração da Justiça](#) (õigusemõistmise peadirektoraat)

[Direcção-Geral da Política de Justiça](#) (õiguspoliitika peadirektoraat)

[Ministério da Justiça](#) (justiitsministeerium)

[Ordem dos Advogados](#) (Portugali advokatuur)

[Portaal CITIUS](#)

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 31/03/2017